

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри управління та освітніх технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидата педагогічних наук, професора **КУБІЦЬКОГО Сергія Олеговича** на дисертацію **РЕНЬ Гоюань** на тему: **«Функціонування і розвиток вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю забезпечення ефективного розвитку системи професійної освіти в умовах динамічних суспільних, економічних і технологічних трансформацій. Сучасні процеси цифровізації, нової індустріалізації, структурних змін на ринку праці та посилення глобальної конкуренції за людський капітал висувають нові вимоги до діяльності закладів професійної освіти, їхньої здатності оперативно реагувати на виклики зовнішнього середовища та забезпечувати підготовку конкурентоспроможних фахівців.

У КНР вищі професійні коледжі відіграють важливу роль у реалізації державної стратегії соціально-економічного розвитку, оскільки забезпечують підготовку кадрів для пріоритетних галузей економіки та сприяють підвищенню соціальної мобільності населення. У зв'язку з цим особливого значення набуває пошук ефективних механізмів функціонування й розвитку таких закладів, удосконалення управлінських підходів, модернізація змісту професійної підготовки, розширення взаємодії з виробничим сектором та впровадження сучасних цифрових технологій в освітню й управлінську діяльність.

Водночас активне реформування професійної освіти КНР, реалізація стратегічних державних ініціатив щодо інтеграції освіти і виробництва, розширення інституційної автономії закладів та підвищення вимог до якості освітньої діяльності актуалізують потребу в науковому осмисленні процесів функціонування і розвитку вищих професійних коледжів як складної соціально-економічної системи. Особливої уваги потребують питання забезпечення їх адаптивності до змін ринку праці, підвищення інноваційної спроможності, розвитку партнерських зв'язків із роботодавцями та формування ефективних механізмів управління якістю освіти.

Таким чином, дисертаційне дослідження Рень Гоюань є своєчасним, має вагоме наукове й практичне значення та спрямоване на вирішення актуальної проблеми вдосконалення функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах сучасних соціально-економічних викликів. А досягнені результати дослідження можуть бути корисними для подальшої модернізації системи професійної освіти КНР, підвищення ефективності діяльності закладів професійної освіти та забезпечення їх конкурентоспроможності в умовах суспільних трансформацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Рень Гоюань, характеризуються належним рівнем обґрунтованості, що забезпечується логічною побудовою дослідження, системністю наукового аналізу та узгодженістю методологічного апарату із метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Достовірність отриманих результатів підтверджується комплексним використанням взаємодоповнювальних теоретичних, емпіричних і статистичних методів, які дали змогу всебічно дослідити особливості функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

У процесі дослідження автором застосовано широкий комплекс методів наукового пізнання, зокрема аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизацію та контент-аналіз наукових джерел, нормативно-правових документів і матеріалів, що регламентують розвиток системи професійної освіти КНР. Це дозволило здійснити ґрунтовний аналіз стану наукової розробленості проблеми, уточнити зміст базових понять дослідження, визначити сутність і специфіку функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР у контексті сучасних суспільно-економічних трансформацій.

Вагомим підтвердженням обґрунтованості результатів є використання емпіричних методів дослідження, зокрема анкетування, опитування, бесід, спостереження та інших діагностичних процедур, які забезпечили отримання об'єктивної інформації щодо сучасного стану діяльності вищих професійних коледжів. Застосування методів математичної статистики сприяло належній обробці та інтерпретації отриманих даних, що підвищує достовірність сформульованих висновків і практичних рекомендацій.

Наукова аргументованість дисертації також підтверджується ґрунтовним аналізом нормативно-правового забезпечення функціонування системи професійної освіти КНР, дослідженням механізмів управління розвитком вищих професійних коледжів, розробленням моделі їх функціонування та розвитку, а також обґрунтуванням принципів, напрямів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності цих закладів в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації Рень Гоюань, є достатньо обґрунтованими, логічно виведеними з результатів проведеного дослідження та мають належне теоретичне й практичне підґрунтя.

Структура дисертації, логіка її побудови та характер викладу матеріалу свідчать про цілісність і наукову продуманість дослідження. Матеріал подано послідовно, із дотриманням внутрішньої логіки наукового пошуку, що забезпечує системне розкриття обраної проблематики відповідно до поставленої мети та визначених завдань. Композиція дисертації є виваженою та повністю відповідає вимогам до наукових робіт такого рівня. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Структурні компоненти дисертації органічно поєднані між собою та послідовно підпорядковані досягненню мети дослідження. Така побудова роботи сприяє цілісному сприйняттю наукового матеріалу, забезпечує аргументованість теоретичних положень, логічність викладу результатів дослідження та обґрунтованість сформульованих висновків і практичних рекомендацій.

Анотації лаконічно й змістовно репрезентують основні результати дослідження, відображають його наукову новизну, практичну значущість і ключові положення, що дозволяє сформулювати цілісне уявлення про зміст і результати дисертації.

У **вступі** належним чином обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено зв'язок роботи з науковими програмами та тематикою досліджень, чітко окреслено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, подано характеристику використаних методів. Також розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено інформацію щодо їх апробації, впровадження та публікаційної активності автора, що загалом підтверджує належний рівень виконання дисертації.

У **першому розділі** автором здійснено комплексний теоретичний аналіз досліджуваної проблематики в контексті сучасних трансформацій професійної освіти КНР. Структура розділу характеризується логічною послідовністю та науковою цілісністю, оскільки дослідження розгортається від аналізу стану наукової розробленості проблеми до ретроспективного осмислення розвитку вищих професійних коледжів КНР та визначення сутності й змісту їх функціонування в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

Позитивної оцінки заслуговує те, що дисертант не обмежується аналізом окремих наукових підходів, а здійснює систематизацію напрацювань китайських, європейських та українських дослідників щодо модернізації професійної освіти, розвитку інституційних механізмів управління, інтеграції освіти й виробництва, цифрової трансформації та забезпечення якості освітньої діяльності. Автору вдалося виявити основні тенденції розвитку вищої професійної освіти КНР, окреслити наявні наукові підходи до розуміння функціонування та розвитку професійних коледжів і визначити недостатньо досліджені аспекти цієї проблеми.

Особливий інтерес становить проведений ретроспективний аналіз становлення та розвитку вищих професійних коледжів КНР. Авторкою простежено основні етапи еволюції системи професійної освіти, охарактеризовано вплив державної освітньої політики на модернізацію професійних коледжів, а також розкрито особливості їх адаптації

до економічних, технологічних та суспільних змін. Такий підхід дозволив не лише відобразити історичну динаміку розвитку досліджуваних закладів, а й визначити ключові чинники, що впливають на їх сучасне функціонування.

У розділі ґрунтовно розкрито сутність і зміст функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів. Автором уточнено зміст базових понять дослідження, здійснено класифікацію соціально-економічних викликів та обґрунтовано їх вплив на діяльність закладів професійної освіти. Позитивної оцінки заслуговує прагнення дисертанта розглядати функціонування і розвиток вищих професійних коледжів як складний багатовимірний процес, що охоплює освітній, управлінський, соціальний, економічний та технологічний виміри.

Важливо, що в межах розділу автором акцентовано увагу на таких актуальних тенденціях розвитку професійної освіти КНР, як цифровізація освітнього середовища, інтеграція освіти й виробництва, розширення інституційної автономії, розвиток партнерства з роботодавцями, підвищення якості професійної підготовки та забезпечення відповідності освітніх результатів потребам сучасного ринку праці. Це дозволило сформувати цілісне уявлення про сучасний стан і перспективи розвитку вищих професійних коледжів у контексті реалізації державної політики модернізації професійної освіти.

Загалом перший розділ дисертації характеризується ґрунтовністю теоретичного аналізу, логічністю наукового викладу та системністю дослідницького підходу. Автору вдалося сформувати належне теоретико-методологічне підґрунтя для подальшого обґрунтування організаційно-змістового супроводу функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР, розроблення структурно-функціональної моделі та визначення напрямів удосконалення їх діяльності в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

У **другому розділі** представлено результати ґрунтового аналізу нормативно-правових, організаційно-управлінських та змістових засад системи вищої професійної освіти КНР. Розділ характеризується комплексністю наукового пошуку та логічною завершеністю, оскільки в ньому послідовно розкрито нормативно-правове забезпечення розвитку вищих професійних коледжів, визначено механізми їх функціонування, обґрунтовано стратегічні цілі й завдання розвитку та розроблено авторську структурно-функціональну модель досліджуваного процесу.

Позитивної оцінки заслуговує здійснене автором узагальнення сучасних соціально-економічних викликів, які впливають на діяльність вищих професійних коледжів КНР. Важливо, що дисертантка розглядає їх не лише на загальнодержавному рівні, а й крізь призму різних груп цільової аудиторії в допандемічний, пандемічний і постпандемічний періоди. Зокрема, визначено особливості впливу демографічних, економічних, технологічних, соціокультурних та управлінських викликів на здобувачів освіти, педагогічних працівників, адміністративний персонал, роботодавців і самі заклади освіти як соціально-педагогічні системи. Такий підхід дозволив сформувати цілісне бачення чинників, що визначають сучасні напрями модернізації професійної освіти КНР.

Вагомим результатом дослідження є визначення та систематизація механізмів функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів. Авторкою обґрунтовано інституційний, економічний, педагогічний, цифровий та соціально-партнерський механізми, розкрито специфіку їх реалізації, інструменти впровадження, очікувані результати та потенційні ризики. Особливу увагу приділено питанням інтеграції освіти і виробництва, розвитку партнерства з роботодавцями, цифровізації освітнього та управлінського середовища, вдосконалення систем забезпечення якості освіти та розширення інституційної автономії професійних коледжів.

Науковий інтерес становить обґрунтування цілей, завдань і стратегічних орієнтирів функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР, які авторка розглядає в контексті державної політики розвитку людського капіталу, підготовки конкурентоспроможних фахівців та забезпечення відповідності професійної освіти потребам сучасного ринку праці.

Розроблена авторкою модель функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів має комплексний характер і поєднує

стратегічний, нормативно-правовий, організаційно-управлінський, освітньо-змістовий, ресурсно-технологічний та результативно-оцінний блоки. Авторці вдалося відобразити взаємозв'язок державної освітньої політики, управлінських механізмів, цифрової трансформації, партнерської взаємодії з виробничим сектором та систем забезпечення якості освіти.

Практичним результатом другого розділу є розроблення критеріїв і показників оцінювання ефективності функціонування та розвитку вищих професійних коледжів. Запропонована система оцінювання охоплює адаптивність до змін ринку праці, якість освітніх програм, рівень інноваційної діяльності, ефективність взаємодії з виробничим середовищем, результативність підготовки випускників та соціальну доступність професійної освіти.

Заслужують на увагу результати анкетування, опитувань та інших емпіричних процедур, проведених серед здобувачів освіти, педагогічних працівників і представників адміністративного персоналу коледжів, що були використані не лише для діагностики наявних проблем, а й для обґрунтування запропонованих механізмів розвитку та визначення пріоритетних напрямів модернізації системи професійної освіти КНР. Це суттєво підсилює практичну спрямованість дослідження та переконливість сформульованих висновків.

Загалом автору вдалося не лише виявити й систематизувати ключові соціально-економічні виклики розвитку вищих професійних коледжів КНР, а й запропонувати науково обґрунтовані механізми, критерії та модель їх ефективного функціонування і розвитку в сучасних умовах.

У **третьому розділі** представлено результати узагальнення теоретичних і емпіричних матеріалів дослідження, на основі яких автором визначено стратегічні напрями вдосконалення діяльності вищих професійних коледжів КНР, обґрунтовано механізми забезпечення якості освітньої діяльності та розроблено практичні рекомендації щодо використання прогресивного досвіду модернізації професійної освіти.

Автор розглядає процес удосконалення функціонування і розвитку вищих професійних коледжів не ізольовано, а в контексті державної прогностичної політики, тенденцій розвитку ринку праці, цифрової трансформації економіки та потреб суспільства у висококваліфікованих кадрах. Це дозволило сформувати комплексне бачення перспектив розвитку професійної освіти та визначити стратегічні пріоритети її модернізації.

Важливим результатом дослідження є обґрунтування системи принципів, які мають забезпечувати ефективне функціонування і розвиток вищих професійних коледжів КНР у сучасних умовах. Серед них особливу увагу приділено принципам системності, адаптивності, інноваційності, інтеграції освіти і виробництва, цифровізації освітнього середовища, відкритості до соціального партнерства та орієнтації на забезпечення якості освіти. Дисертантка переконливо доводить, що саме реалізація цих принципів створює передумови для підвищення конкурентоспроможності закладів професійної освіти та їх здатності ефективно реагувати на соціально-економічні виклики.

Важливе місце у третьому розділі посідає аналіз підходів до забезпечення якості освітньої діяльності вищих професійних коледжів КНР. Авторка розглядає забезпечення якості не як окремий напрям управлінської діяльності, а як цілісну багаторівневу систему, що поєднує внутрішні та зовнішні механізми оцінювання, моніторинг результатів освітньої діяльності, оновлення освітніх програм, розвиток кадрового потенціалу, цифровізацію управлінських процесів та партнерську взаємодію з роботодавцями. Переконливо обґрунтовано, що ефективність функціонування сучасних професійних коледжів значною мірою залежить від збалансованого поєднання інституційної автономії із механізмами підзвітності, стратегічного управління та систематичного моніторингу результативності освітньої діяльності.

Практичну значущість роботи підсилює розроблений комплекс рекомендацій щодо вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР, які охоплюють модернізацію управлінських підходів, розвиток індустріально-освітніх альянсів, розширення співпраці з виробничим сектором, упровадження цифрових технологій, удосконалення систем забезпечення якості освіти та посилення ролі професійної освіти у формуванні людського капіталу. Важливо, що наведені пропозиції ґрунтуються

на результатах проведеного дослідження, враховують сучасні тенденції розвитку професійної освіти КНР та мають чітко виражений прикладний характер, що підвищує можливості їх практичного використання в діяльності закладів професійної освіти.

Цінність дослідження підсилюється здійсненням автором аналізом можливостей використання прогресивного китайського досвіду в міжнародному освітньому просторі. Особливий інтерес становлять висновки щодо перспектив адаптації окремих елементів китайської моделі професійної освіти, зокрема механізмів інтеграції освіти і виробництва, функціонування галузевих альянсів, реалізації моделі «Double High Plan» та систем забезпечення якості освіти, до умов модернізації професійної освіти в інших країнах.

Висновки відображають результати виконання дисертації відповідно до визначеної мети і поставлених завдань.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується також позитивними результатами впровадження матеріалів дисертації в освітній процес кількох освітніх закладів.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи було проаналізовано сучасні результати наукових досліджень.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягають у тому, що *вперше*:

- сформульовано визначення ключових понять дослідження, а саме: соціально-економічні умови, що є комплексом об'єктивно зумовлених демографічних, економічних, технологічних, соціокультурних і інституційних змін та суперечностей, які порушують усталені моделі функціонування систем і вимагають від них перебудови, оновлення та вироблення нових механізмів реагування задля сталого розвитку та ефективного функціонування; функціонування і розвиток вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів – це процес забезпечення стабільності, модернізації та інноваційного зростання закладу в умовах демографічних, економічних, культурних, технологічних, управлінських та нормативних викликів;

- розроблено та обґрунтовано модель функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР, адаптовану до соціально-економічних викликів, що враховує глобальні тенденції та національні особливості, яка інтегрує такі взаємопов'язані блоки: стратегічний, що визначає цілі та пріоритети розвитку відповідно до державної освітньої політики та соціально-економічних викликів; нормативно-правовий, який забезпечує регуляторну основу функціонування закладів; організаційно-управлінський, спрямований на реалізацію механізмів управління, розвиток інституційної автономії та управлінської гнучкості; освітньо-змістовий, що відображає модернізацію змісту підготовки відповідно до вимог ринку праці та індустрії 4.0; ресурсно-технологічний, який охоплює кадрове, матеріально-технічне та цифрове забезпечення; результативно-оцінний, що передбачає систему критеріїв і показників оцінювання ефективності діяльності коледжів;

- розроблено комплекс принципів щодо вдосконалення функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів: принцип системності та цілісності розвитку, принцип адаптивності до динамічних змін ринку праці, принцип інтеграції освіти і виробництва, принцип інноваційності та цифровізації освітнього середовища, а також принцип поєднання інституційної автономії з підзвітністю результатів діяльності;

- розроблено систему механізмів щодо ефективного функціонування та розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів: розбудову системи внутрішнього забезпечення якості (моніторинг освітніх результатів, оцінювання ефективності програм, цифрові інструменти аналітики); впровадження зовнішнього оцінювання та акредитаційних процедур; розвиток системи стандартів і кваліфікацій; посилення ролі роботодавців у формуванні змісту підготовки; а також використання критеріїв і показників ефективності, що відображають адаптивність, інноваційність, результативність підготовки та рівень працевлаштування випускників;

уточнено та вдосконалено зміст функціонування та розвитку вищих професійних коледжів в умовах соціально-економічних викликів, класифікацію соціально-економічних викликів КНР з опертям на цільову аудиторію дослідження, забезпечивши теоретичну базу для подальших досліджень та практичних застосувань;

дістали подальшого розвитку теоретичні і методичні засади вдосконалення управлінських стратегій вищих професійних коледжів КНР в умовах соціально-економічних викликів, адаптованих до змінних умов сучасності, у тому числі через впровадження інноваційних технологій і підходів в освітній процес.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані для вдосконалення організаційно-управлінських, нормативно-методичних та змістових засад функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Результати дослідження можуть бути адаптовані й використані для розроблення стратегій розвитку закладів професійної освіти, удосконалення механізмів забезпечення якості освітньої діяльності, підвищення ефективності управлінських процесів та розвитку партнерської взаємодії між закладами освіти і виробничим сектором.

Практичну цінність становлять розроблена структурно-функціональна модель функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР, система критеріїв та показників оцінювання ефективності їх діяльності, а також комплекс рекомендацій щодо модернізації професійної освіти в умовах цифровізації та трансформації ринку праці. Отримані результати можуть бути використані в діяльності органів управління освітою, керівників закладів професійної освіти, розробників освітньої політики, під час підготовки навчально-методичних матеріалів, програм підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів, а також у процесі подальших наукових досліджень проблем розвитку професійної освіти.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Отримані результати дослідження було оприлюднено в 9 наукових працях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових виданнях України, 5 тез наукових доповідей.

Зміст опублікованих праць узгоджується із загальною логікою дисертаційного дослідження, відображає його мету, завдання та основні наукові результати. Публікації характеризуються належним рівнем наукової аргументованості, практичною спрямованістю та достатнім ступенем апробації отриманих результатів, що засвідчує повноту висвітлення основних положень дисертації у науковому просторі.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій викладено обґрунтовані висновки і рекомендації, представлені автором для публічного захисту. Використання ідей і текстів інших авторів має посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності не виявлено, що свідчить про дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження або вказують на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації. Водночас, не дивлячись на відзначені досягнення, дисертація Рень Гоюань не позбавлена певних недоліків та дискусійних положень, тому дозволимо висловити деякі зауваження та побажання:

1. У роботі визначено десять компонентів функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР, однак доцільно було б більш чітко обґрунтувати, чому саме ці компоненти є системо утворювальними та чим вони відрізняються від інших можливих складових.

2. У дисертації значну увагу приділено соціально-економічним викликам, проте доцільно було б представити їх порівняльне ранжування за ступенем впливу на функціонування вищих професійних коледжів КНР.

3. У третьому розділі авторкою запропоновано напрями вдосконалення функціонування і розвитку вищих професійних коледжів КНР, однак, доцільно було б визначити їх пріоритетність, що дозволило б окреслити першочергові управлінські кроки.

4. На нашу думку, практичні рекомендації доцільно було б диференціювати для різних суб'єктів їх реалізації (органів державного управління, керівників коледжів, роботодавців), що сприяло б їх більш ефективному практичному використанню.

5. Текст дисертації загалом характеризується належним науковим стилем викладу, однак, подекуди трапляються окремі мовностилістичні, редакційні та технічні неточності, що потребують додаткового опрацювання.

Проте, висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і спрямовані на підвищення практичної значущості дисертації в контексті сучасних задач освітніх, педагогічних наук.

Загальний висновок. Дисертація на тему: «Функціонування і розвиток вищих професійних коледжів Китайської Народної Республіки в умовах соціально-економічних викликів», відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка Рень Гоюань заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент завідувач кафедри управління та освітніх технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат педагогічних наук, професор Сергій КУБІЦЬКИЙ